

Gołub, Stanisław

Zagroda, gm. Chełm, stanowisko 26 - II sezon badań ratowniczych cmentarzyska kultury pomorskiej (z pozostałościami osadnictwa kultury łużyckiej i z okresu średniowiecza)

Archeologia Polski Środkowowschodniej 1, 73-74

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

STANISŁAW GOŁUB

ZAGRODA, GM. CHEŁM, STANOWISKO 26 - II SEZON BADAŃ RATOWNICZYCH
 CMENTARZYSKA KULTURY POMORSKIEJ (Z POZOSTAŁOŚCIAMI OSADNICTWA
 KULTURY ŁUŻYCKIEJ I Z OKRESU ŚREDNIOWIECZA)

Stanowisko zostało odkryte przypadkowo w 1994 roku przez rolnika E. Salaka, który odkopał wnętrze kamiennej konstrukcji grobu i powiadomił o tym policję, a ta władze konserwatorskie.

Stanowisko położone jest na piaszczystym, niewysokim wzgórzu, w obrębie terasy nadzalewowej Uherki. Według A. Jahna leży w pradolinie chełmsko-rejowieckiej. W systemie Archeologicznego Zdjęcia Polski obszaru 81-89 ma numer 26 w miejscowości i 111 na obszarze (współrzędne: x - 146, y - 182).

Przeprowadzono ratownicze prace wykopaliskowe. W dwóch niewielkich wykopach (1, 2) oraz przedłużeniach (1A i 1B) odkryto: jeden grób kamienny, z uszkodzoną wierzchnią pokrywą, dwa groby ciałopalne bezpopielnicowe oraz zbliżoną do kwadratu w planie konstrukcję kamienną, z dwoma półfabrykatami kamieni żarnowych. Wśród znalezionych zabytków warto wymienić dwie unikalne zawieszki wykonane z brązu, półfabrykaty kamieni żarnowych i nit z brązu.

Celem badań w 1995 roku było rozpoznanie zasięgu cmentarzyska w kierunku wschodnim i po linii północno-południowej. Założono 4 wykopy (nr 3-6) z przedłużeniami. Natrafiono na dalsze obiekty kultury pomorskiej. Były to owalne w planie zaciemnienia, z nielicznymi przepalonymi kośćmi ludzkimi - na przykład grób - obiekt nr 7 oraz fragmenty ceramiki. Interesujący okazał się obiekt nr 6, który wystąpił w wykopie 3 i 3B. Było to owalne zaciemnienie o średnicy około 130 cm, w

którym na obrzeżu wschodnim znajdowały się półfabrykaty dwóch dużych kamieni żarnowych (1 cały, 1 w połowie). W profilu obiekt zagłębiał się na około 50 cm. Znaleziono w nim nieliczne fragmenty ceramiki.

Niespodzianką było odkrycie pozostałości domu mieszkalnego (?) z paleniskiem, o niezbyt czytelnych zarysach i płytko zagłębionego w piasku - obiekt 8. Zniszczył on dwa starsze obiekty. Znaleziono w nim bardzo dużą ilość fragmentów ceramiki - 762, kości zwierzęcych - 11, polepy - 42, przedmiotów z żelaza - 5, w tym 2 noże oraz przepalone kamienie. Ceramika pozwala wstępnie datować obiekt na XIV-XV wiek.

Pod koniec badań w wykopie 6 i przedłużeniu natrafiono na duży obiekt, o nieznanym na razie wymiarach, w którym wystąpiła ceramika kultury łużyckiej (ryc. 1: 1). Z powodu kończenia prac nie został rozpoznany jego zasięg w żadnym kierunku. W partiach spągowych natrafiono na bifacjalnie retuszowane płoszcze i grocik z krzemienia, najprawdopodobniej rejowieckiego (ryc. 1: 2, 3). Trudno na razie wypowiadać się czy były związane z obiektem, czy pochodzą z warstw wcześniejszych.

Tegoroczne badania wykazały, że stanowisko było penetrowane w różnych okresach i przez kilka grup kulturowych. Nadal mało jest danych o wielkości i charakterze cmentarzyska kultury pomorskiej. Trudności sprawia duże rozdrobnienie materiałów i słaba czytelność obiektów w piaszczystym podłożu.

Literatura

<p>Gołub S.
1994 Grób sprzed tysięcy lat, „Dziennik Chełmski”, nr 184 (268).</p>	1995 Analiza antropologiczna przepalonych szczątków kostnych ze stan. 26 w miejscowości Zagroda, woj. Chełm (mps - Państwowa Służba Ochrony Zabytków w Chełmie).
Kozak-Zychman W.	

STANISŁAW GOŁUB

THE SECOND SEASON OF EXPLORATIONS OF THE BURIAL GROUND OF THE POMERANIA CULTURE IN ZAGRODA,
 CHEŁM MUNICIPALITY, SITE 2

Ditches 3-6 were opened in order investigate further parts of the site towards east and along NS.

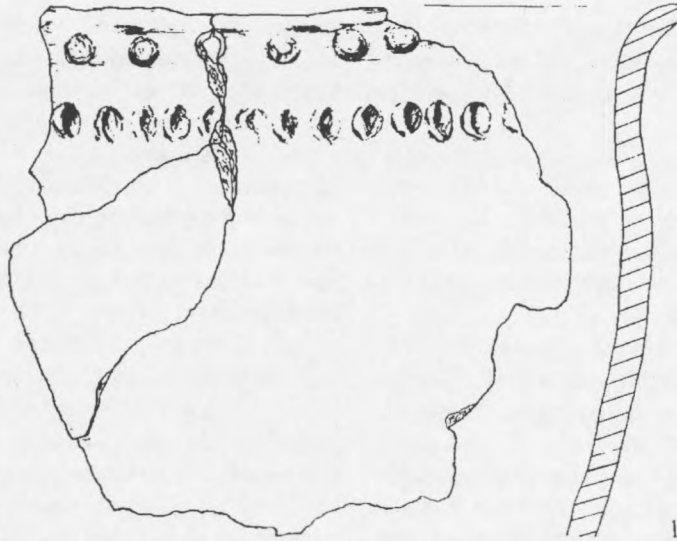
Three further objects of the Pomeranian culture were encountered — oval smudged areas with very infrequent charred human

bones, containing potsherds, as well as one whole and two half-made quern stones.

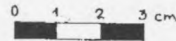
In ditch 6 a dwelling of the Lusatian culture (?) was found, with a large amount of pottery and two flint points.

In the central part of the object there was found a partly destroyed semi-dug-out with abundant pottery and two iron knives; tentatively it may be dated to the 15th-16th centuries.

Usługi Archeologiczne Chełm

3

Ryc. 1. Zagroda, gm. Chełm. Stanowisko 26. Wybór zabytków.